

det var meget muligt, men at det var sagt i Landssthinget. Det undrer mig, at den høitærede Minister desuagtet idag har kunnet gjentage, at jeg skulde have udtalt noget Saa-dant. Jeg har udtalt omtrent det stik Mod-satte. Hvad jeg sagde igaar var følgende: Jeg anse over, at Krigsministeriet og Indenrigsministeriet ad administrativt Bei ordne Fæstningsforholdene, thi det anser jeg for urigtigt. Jeg tilføiede derpaa, at jeg er en bestemt Modstander af, at Kjøbenhavns Havn udvides mod Nord, og jeg anførte mine Grunde, nemlig at jeg ikke anser det for ønskeligt, at Indløbet bliver indsnævet og Neden indskrænket, og jeg beklagede tillige, at man ikke gik til at udvide Havnens mod Syd, da alle Forhold vare gunstige dertil. Endelig tilføiede jeg som en yderligere Grund imod at gaa til en Udvidelse mod Nord: „Men der er ved Udvidelsen nordpaa desuden et Hensyn, som maa tages. Det er ikke hentet fra Forsvaret, men det er dikkeret af Interesse for de Etablissementer, som maatte blive anlagte derude. Det er bestandig blevet fremhøvet i de Erklæringer, som ere blevne afgivne om denne Udvidelse, at de Paagjældende burde gjøres opmærksomme paa, at alle de Etablissementer, der anlægges derude, ville blive ofrede, ville være viede til Odelæggelse, naar Krigen kommer. Nu spørger jeg: naar Betingelserne ere tilfede for at finde en Plads for Udvidelsen, hvorved Etablissementerne kunne sikkes fuldstændig, er der da nogen som helst Grund til at løbe en Risiko?“ Dette er noget helt Andet. Jeg henviste til, at man ved at gaa til en Udvidelse mod Syd kunde faae al den Plads, man behøvede, saa at man af den Grund ikke behøvede at gaa mod Nord. Men de Bemærkninger, der ere gjorte overfor mig, ere saa meget mere uberettigede, som jeg tillige erkjendte, at den daarligste Tjeneste, man kunde gjøre Befæstningsagen, var, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds kaldte at lægge Sernbaand paa Byens Udvikling af Hensyn til Befæstningsagen, og at jeg ikke deler den Opfattelse, at man skulde gjøre det, fremgaar deraf, at jeg i sin Tid bestemt modsatte mig Kalkbrønderifortet, fordi jeg fandt, at det ikke tilstrækkelig forsvarede de Interesser, der burde forsvares, men at det burde skydes længere ud. Endnu skal jeg gjøre en Bemærkning til det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds. Det ærede Medlem udtalte igaar, at det i 1861—62 vilde have været muligt at faae et henfigtsmæssigt Sernbaneprojekt gennemført, men at det stødte paa Vanskeligheder fra Militæretatens Side, der af militære Grunde ikke vilde afstaa Noget af Fæstningsterrainet

til Gjennemskjæring. Jeg skal dertil bemærke, at den Kommission, der i Halvtredserne blev nedsat for at undersøge Befæstningsvæsnets, var kommen til det Resultat, at Kjøbenhavns Befæstning mod Landsiden ingen Betydning havde for Forsvaret, og at det derfor var rigtigt at skyde den længere frem, og den havde i det Befæstningsforslag, der blev fremsat heri Thinget, kalkuleret, at det Beløb, som kunde komme ind ved Salg af Fæstningsterrainet, som dengang blev anslaaet til en Værdi af 20 Mill., kunde anvendes til en fremstuds Befæstning. Det var altsaa Ministeriets Standpunkt. Jeg vilde have fundet det ganske naturligt, om Ministeriet slet ikke af militære, men af politiske Grunde, havde sagt: Vi vilde ikke have vært ved Fæstningsterrainet, det ligger der en Gang og har den Værdi, og det skal lige urørt, indtil vi faae Spørgsmaalet om Kjøbenhavns fremstuds Befæstning ordnet. Jeg beklager, at det ikke skete. Man modsatte sig ganske vist Sernbaneprojektet, men der er ingen Anledning til nogen Anke mod Krigsministeriet i saa Henseende; thi det maa erindres, at ikke mange Aar efter blev Fæstningsterrainet urørt som det var, folgt til Kjøbenhavns Kommune. Vil man derfor rejse en Anke, saa maa det være over, at man dengang, da man lavede Planen om Fæstningsterrainets Behyggelse, glemte at tage Hensyn til den Udvidelse af Sernbanenettet, som maatte være nødvendig; thi havde man dengang taget Hensyn dertil, havde man nu haft en foreløbig Ordning, der vilde have lettet Gjennemførelsen. At man isvrigt kan lære en hel Del af, hvad der skete med Kjøbenhavns gamle Landbefæstning — og jeg vil haabe, at den høitærede Krigsminister har lært Noget deraf ligeoverfor Anvendelsen af Citabellet — tror jeg ikke, man behøver at komme nærmere ind paa her. Jeg skal derfor ganske rolig lade Batragningen om Citabellets Betydning som Rundetaarn ligge.

Schon: Jeg skal ikke beskæftige det høie Thing længe, skjøndt denne Sag er en af de vigtigste, der have været fremsatte i den Tid, jeg har været Medlem af dette Thing. Der er jo talk saa længe og fra forskjellige Sider, at jeg ikke vil anse det for rigtigt at dvæle ved mange Enkeltheder. Jeg maa beklage, at Forhandlingen fra næsten alle Sider har haft den Karakter — det er ialtfald det Indtryk, jeg har modtaget — at Sagen synes at være forberedt paa, at Lovforslaget kan blive gennemført. Det forekommer mig at være iørgeligt, thi Sagen er vigtig og paatrængende, saa at man vist helst maatte være gaaet til den med den Tanke at gennemføre